

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 31 januari 1941 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 10 januari 1941 dagtecknad proposition, nr 20, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag,

dels medgiva, att det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget till Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för utbetalning för första halvåret 1941 av de i lagförslaget omförmälda dyrtidstilläggen å folkpensioner och invalidunderstöd,

dels medgiva, att det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget till Barnbidrag må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för utbetalning för första halvåret 1941 av de i lagförslaget omförmälda dyrtidstilläggen å barnbidrag,

dels ock för budgetåret 1941/42 anvisa

a) till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.* ett förslagsanslag av kronor 145,000,000;

b) till *Barnbidrag* ett förslagsanslag av kronor 13,000,000;
samt

c) till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* ett förslagsanslag av kronor 1,100,000.

Det vid propositionen fogade lagförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd eller barnbidrag skall under år 1941 erhålla dyrtidstillägg därå med

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 6 saml. 2 avd. Nr 1.

belopp, motsvarande en sjättedel av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för året. Dyrtidstillägg utgår dock icke å pension, understöd eller bidrag, som icke uppgår till 12 kronor om året.

Dyrtidstillägg utbetalas halvårsvis å den tid och i den ordning Konungen bestämmer. Tillägg, som förfaller till betalning tidigare än under kalenderhalvårets sista månad, utgår med oförändrat belopp, även om tilläggs pensionen, invalidunderstödet eller barnbidraget minskas eller upphör att utgå efter den månad, under vilken förfallotiden infaller. Dyrtidstillägg utgår icke, där tilläggs pension, invalidunderstöd eller barnbidrag upphört att utgå, när dyrtidstillägg eljest skulle hava förfallit till betalning.

2 §.

Till kostnaderna för dyrtidstillägg bidraga kommuner och landsting med belopp, motsvarande en sjättedel av deras andelar i kostnaderna för under år 1941 utanordnade tilläggs pensioner, invalidunderstöd och barnbidrag.

Återstående kostnad för dyrtidstillägg bestrides av staten.

3 §.

Bestämmelserna i lagarna om folkpensionering och om barnbidrag skola, där ej annat följer av 1 och 2 §§, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägg; dock äger Konungen uppdraga åt pensionsstyrelsen eller med avseende å fall, som beröra även postverket, åt pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen gemensamt att meddela de närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I anledning av propositionen hava inom riksdagen väckts åtta motioner, nämligen motionerna i första kammaren nr 106 av herr *Linderot*, nr 107 av herr *Andersson, Emil, m. fl.*, nr 158 av herr *Ström, Fredrik*, och nr 174 av herr *Persson m. fl.* samt motionerna i andra kammaren nr 42 av herr *Karlsson* i Grängesberg, nr 72 av herr *Senander m. fl.*, nr 111 av herr *Larsson* i Hede *m. fl.* och nr 231 av herrar *Gardell* och *Mattsson*.

I motionerna I: 106 och II: 72, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att vidtaga sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, att sådant tillägg skall utgå med ett belopp motsvarande en fjärdedel i stället för en sjättedel av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för året samt att riksdagen uttalar, att den därigenom beslutade ökningen av folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag icke bör för-

anleda avdrag på eventuellt utgående understöd från fattigvård eller kommunala pensionstillskott.

Motionerna I: 107 och II: 111, vilka äro likalydande, utmyнна i en hemställan att riksdagen blott såsom en tillfällighetsåtgärd ville godtaga de föreslagna grunderna för beräkningar av dyrtidstillägg å folkpensioner m. m., att riksdagen — under förutsättning att levnadskostnadernas stegring gör dyrtidstillägg i fortsättningen ofrånkomliga — ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om ny utredning i syfte att tilläggen närmare ansluta sig till de faktiska levnadskostnadsstegringarna å olika dyrorter än som nu föreslås, samt att riksdagen beträffande fördelningen av kostnaderna måtte besluta, att nuvarande fördelningsgrunder skola gälla även i fråga om de nu föreslagna dyrtidstilläggen.

I motionen I: 158 har hemställts, att sådan ändring i propositionen vidtages att storleken av pensionsförhöjningen sättes till 25 % och att således det föreslagna dyrtidstillägget måtte utgå med belopp motsvarande en fjärdedel av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för året.

I motionerna I: 174 och II: 231, vilka äro likalydande, har föreslagits sådan ändring av propositionen att utbetalningen av dyrtidstilläggen till folkpensionerna till sin första hälft sker i enlighet med vad i propositionen föreslagits, medan återstoden i enlighet med vad svenska landskommunernas förbund föreslagit utgår efter likformiga grunder utan dyrortsgradering.

I motionen II: 42 har yrkats, att riksdagen måtte besluta *dels* vidtaga sådan ändring av bestämmelserna i propositionen, att till pensionstagare som åtnjuta tilläggspension skall under år 1941 utbetalas ett dyrtidstillägg av 90 kronor, samt att å barntilläggen under samma tid skall utgå tillägg med 70 kronor för föräldralöst barn och för övriga grupper barn med 60 kronor för första barnet inom familjen, 45 kronor för andra och tredje barnen samt 30 kronor för varje barn över tre, *dels ock* vidtaga härför erforderlig höjning av de i propositionen föreslagna förslagsanslagen till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m., ävensom till barnbidrag.

Propositionen och motionerna hava, såvitt angår lagförslaget, hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet. I övrigt hava propositionen och motionerna hänvisats till statsutskottet.

Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet hava propositionen och motionerna hänskjutits till behandling i sammansatt stats- och andra lagutskott.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna andragit till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionerna.

Gällande författningsbestämmelser.

Folkpensioner och invalidunderstöd.

Lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering trädde i kraft den 1 januari 1937, då 1913 års lag om allmän pensionsförsäkring i princip upphörde att gälla. Lagen om folkpensionering har sedermera undergått vissa ändringar, bland annat genom lag den 23 april 1937 (nr 163). Genom sistnämnda lag genomfördes dyrortsgradering av de i folkpensionerna ingående tilläggspensionerna från och med den 1 januari 1938.

Enligt lagen om folkpensionering skall i princip envar svensk medborgare erlägga pensionsavgifter samt på grund av dem och med bidrag av allmänna medel erhålla folkpension (1 § första stycket). Rätt till folkpension inträder vid varaktig oförmåga till arbete och senast vid fyllda 67 år, även om varaktig arbetsoförmåga då ännu icke är för handen (1 § andra stycket). För rätt till folkpension förutsättes, att vederbörande erlagt åtminstone någon honom påförd obligatorisk pensionsavgift (6 § 1 mom.). Skyldighet att erlägga sådana avgifter föreligger i regel för varje svensk medborgare i åldern 18—65 år (4 §). Folkpensionen består dels av grundpension, dels av tilläggspension (6 §). Den förra motsvarar avgiftspension enligt äldre rätt och utgår till var och en som erlagt någon pensionsavgift enligt nya lagens bestämmelser. Grundpensionen utgöres av dels ett fast belopp, enligt huvudregeln 70 kronor, dels ock ett efter vars och ens erlagda pensionsavgifter växlande belopp, utgörande en tiondel av avgifterna. Rätten till tilläggspension är förenad med viss prövning av behovet i varje särskilt fall. Tilläggspensionen, som utgår efter samma grunder för alla utan hänsyn till kön, civilstånd eller andra dylika omständigheter, är graderad efter dyrort (6 § 2 mom.). Riket är för detta ändamål indelat i tre ortsgrupper. Tilläggspensionens maximibelopp är 250 kronor i ortsgrupp 1, som omfattar orter med de lägsta levnadskostnaderna, 350 kronor i ortsgrupp 2 och 450 kronor i ortsgrupp 3. Enligt i folkpensioneringslagen meddelade övergångsbestämmelser (40 §) utgår tilläggspension även till personer, som erhållit pension enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, men med hänsyn till att dessa icke komma i åtnjutande av grundpension, som i regel skulle utgå med avsevärt högre belopp än det, vartill avgiftspension uppgår, har tilläggspensionens maximibelopp för dem satts 50 kronor högre än för andra eller 300 kronor i ortsgrupp 1, 400 kronor i ortsgrupp 2 och 500 kronor i ortsgrupp 3. På därom av vederbörande kommun gjord framställning äger Konungen i fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre ortsgrupp, förordna, att tilläggspension under vissa förutsättningar må på visst sätt förhöjas (6 § 3 mom.). Den tilläggspension, som i det särskilda fallet skall utgå, beräknas genom att från maximibeloppet draga $\frac{7}{10}$ av den pensionsberättigades årsinkomst i vad denna må överstiga 100 kronor (6 § 2 mom. första stycket). Årsinkomst, som i lagen om folkpensionering avses, utgör den inkomst, som den pensionsberättigade skäligen kan antagas komma att tillsvidare årligen

åtnjuta (7 §). Vissa inkomstslag skola emellertid icke alls medräknas och vissa slags inkomster äro på det sättet privilegierade, att de intill visst sammanlagt belopp, olika för de skilda ortsgrupperna, icke medräknas.

Sedan pensionsbelopp blivit i vederbörlig ordning bestämt, skall pensionsstyrelsen utfärda pensionsbrev, vilket därefter genom pensionsnämndens försorg skall tillställas den, som äger uppbära pensionen (31 § lagen om folkpensionering).

Enligt *förordningen den 28 juni 1935 (nr 435) om invalidunderstöd*, vilken trädde i kraft samtidigt med lagen om folkpensionering, kunna till arbete varaktigt oförmögna personer, som icke påförts någon pensionsavgift och därför icke äga rätt till grund- och tilläggspension, tidigast från fyllda 16 år erhålla invalidunderstöd under villkor och med belopp som äro stadgade beträffande tilläggspension. Rätt till invalidunderstöd må enligt nämnda förordning, där särskilda skäl därtill äro, tillerkännas även den, som fått någon eller några pensionsavgifter sig påförda men underlåtit att erlægga dessa avgifter.

Till kostnaden för tilläggspensioner och invalidunderstöd bidraga primärkommunerna och i vissa fall landstingen efter i 13 och 40 §§ lagen om folkpensionering stadgade grunder. Enligt 13 § skall kommuns andel i kostnaderna utgöra för orter tillhörande ortsgrupp 1 en åttondel, för orter tillhörande ortsgrupp 2 en femtedel och för orter tillhörande ortsgrupp 3 en fjärdedel; dock skall, därest Stockholm eller Göteborg hänföres till sistnämnda ortsgrupp, stadens andel utgöra tre tiondelar. I fråga om tilläggspension, som helt eller delvis grundar sig å fastställelse av pensionstillägg före den 1 januari 1937, skall jämlikt 40 § jämte vederbörande kommun landstinget bidraga med en sextondel av kostnaden för tilläggspensionen. Beträffande samma slags tilläggspensioner skall även stad, som icke deltagar i landsting, utöver vad i 13 § stadgats bidraga med en sextondel av kostnaden för tilläggspensionen. Med vad av kostnaden för folkpensioner och invalidunderstöd återstår efter avdrag av primärkommunernas och landstingens bidrag och tillskott från folkpensioneringsfonden bidrager staten. — Pensionsförhöjning jämlikt 6 § 3 mom. lagen om folkpensionering utbetalas av vederbörande kommun, som äger att av statsmedel utfå ersättning med hälften av vad för ändamålet utgivits.

Angående sättet och tiden för utbetalning av pensioner och understöd jämlikt lagen om folkpensionering och förordningen om invalidunderstöd finnas bestämmelser meddelade i en *kungörelse den 18 december 1936 (nr 615)*, ändrad genom kungörelse den 30 december 1940 (nr 1033). Utbetalning sker som regel genom postverkets förmedling å viss postanstalt, varom anvisning lämnas i pensionsbrevet.

Barnbidrag.

Enligt *lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag*, vilken trädde i kraft den 1 januari 1938, kunna från och med sistnämnda dag utgå sär-

skilda bidrag, barnbidrag, till uppehälle och uppfostran åt vissa barn, som äro svenska medborgare och som stadigvarande vistas här i riket (2 §). De till barnbidrag berättigade barnen kunna med hänsyn till förutsättningarna för barnbidrags erhållande samt beloppens storlek indelas i tre grupper, nämligen barn vilkas föräldrar eller med dem jämställda försörjare avlidit (föräldralösa barn), barn vilkas fader eller med honom jämställd försörjare avlidit (faderlösa barn) samt barn, adoptivbarn eller styvbarn till vissa på grund av varaktig arbetsoförmåga till folkpension berättigade försörjare (barn till arbetsoförmögna) (4 §). Barnbidraget, som är graderat efter dyrtid i likhet med tilläggs pensioner och invalidunderstöd, utgör för föräldralösa barn 300 respektive 360 och 420 kronor för år (5 § 1 mom.). För övriga grupper barn utgör bidraget 240 respektive 300 och 360 kronor med viss nedsättning för varje barn vid förekomsten av två eller flera bidragsberättigade barn inom en familj (5 § 2 mom.). För barn under två år höjes bidraget med 60 kronor (5 § 4 mom.). Bidraget minskas efter vissa regler med hänsyn till försörjarens (5 § 2 mom.) och barnets (6 §) inkomst och utgår ej för längre tid än till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år (2 §). — Jämväl barnbidrag må i vissa fall höjas i fråga om ort, som gränsar till ort i högre ortsgrupp (5 § 3 mom.).

Kostnaderna för barnbidrag bestridas av staten och kommunerna enligt samma grunder, som gälla för tilläggs pensioner (14 § samt 5 § 3 mom. andra stycket).

Enligt *kungörelse den 5 november 1937 (nr 922)* utbetalas barnbidrag från pensionsstyrelsen genom postgiro.

Utredning av pensionsstyrelsen.

Med skrivelse den 28 november 1940 har pensionsstyrelsen framlagt en inom styrelsen verkställd utredning rörande de vägar, som kunna vara framkomliga för att med hänsyn till levnadskostnadsstegringen förbättra folkpensionerna. Vid denna utredning har till prövning upptagits jämväl spörsmål rörande förbättring av bl. a. invalidunderstöd och barnbidrag.

Pensionsstyrelsen omnämner till en början, att socialvårdskommittén nyligen företagit en statistisk undersökning berörande tilläggs pensionärer, för vilkas uppehälle folkpensionen icke försloge och vilka därför av vederbörande kommun erhöle kompletterande hemunderstöd i form av fattigvård eller kommunalt pensionstillskott.

Angående resultatet av denna utredning får utskottet hänvisa till sid. 7—8 och 16—17 i propositionen.

Pensionsstyrelsen erinrar vidare därom, att det enligt sakens natur vore synnerligen fördelaktigt, om man i samband med en dyrtidsförbättring av folkpensionerna kunde tillgodose önskemålet om en med hänsyn till behovet mera ändamålsenlig avvägning av pensioner-

na. Vid övervägande av detta spörsmål hade styrelsen emellertid funnit detsamma vara av alltför stor räckvidd för att i detta sammanhang kunna föras fram till en lösning, om ock endast provisorisk. Vid samråd med socialvårdskommittén hade denna biträtt styrelsens mening och meddelat, att kommittén, jämlikt det kommittén lämnade uppdraget att granska lagstiftningen rörande socialförsäkringen, komme att upptaga ifrågavarande spörsmål till övervägande och till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill en närmare prövning av frågan gäve anledning.

Pensionsstyrelsen framhåller, att förbättringen av folkpensionerna kunde ske efter två väsentligt olika metoder. Enligt den ena av dessa metoder skulle alla folkpensioner, i vilka tilläggs pension inginge, höjas med fixt belopp, lika för alla inom en och samma ortsgrupp. Enligt den andra metoden skulle nämnda folkpensioner höjas med belopp, som stode i visst förhållande till deras storlek. Pensionsstyrelsen anför närmare härom:

De båda metoderna äro ur principiella synpunkter likvärdiga, när det gäller folkpensionärer med högsta möjliga tilläggs pension, d. v. s. med en årsinkomst av högst 100 kronor. Vad övriga folkpensionstagare med tilläggs pension angår, synes enligt pensionsstyrelsens mening den senare metoden vara den som är mest ägnad att skipa rättvisa. Förhållandet torde nämligen vara, att den inkomst, som ligger till grund för tilläggs pensionens beräkning, i många fall är av sådan natur, att med inträdande dyrtid en automatisk kompensation av densamma äger rum, varför det huvudsakligen blir fråga om att uppväga minskningen i folkpensionens värde. Den förra metoden skjuter härutinnan betydligt över målet och medför dessutom en föga önskvärd diskontinuitet mellan personer, som åtnjuta en obetydlig tilläggs pension, och dem som ha en inkomst, vilken endast obetydligt överstiger gränsen för rätt till tilläggs pension.

Vad angår möjligheterna att praktiskt genomföra en lösning enligt de olika metoderna framhåller pensionsstyrelsen, att de svårigheter, som uppstode vid den förra metodens tillämpande, vore betydligt större än vid den senares. Den förra metoden skulle även vara för enad med sådan tidsutdräkt, att första utbetalningen sannolikt icke kunde äga rum förrän tidigast i juli 1941, beroende på att det icke torde vara möjligt att tillfredsställande ordna utbetalningen på annat sätt än genom utfärdande av kvittenshäften i samtliga de omkring 450,000 fall, då tillägg skulle utgå. Vid en lösning enligt den senare metoden erfordrades däremot särskilda kvittenshäften endast i ett begränsat antal undantagsfall.

Av de skäl, som sålunda anförts, har pensionsstyrelsen vid valet mellan de båda metoderna funnit såväl principiella som praktiska och ekonomiska synpunkter tala för den senare, varför styrelsen ansett sig kunna begränsa sin utredning till att behandla denna metod.

Beträffande frågan, huruvida pensionsförhöjningen borde sättas i relation enbart till tilläggs pensionen eller om hänsyn borde tagas till folkpensionen i dess helhet anför pensionsstyrelsen följande:

Det kunde synas ligga närmast till hands att besvara frågan i enlighet med det förra alternativet, eftersom det endast är tilläggspensionen som utgår efter behovsprövning. Emellertid torde tilläggspensionens maximibelopp få anses avvägt under hänsynstagande jämväl till pensionen för erlagda obligatoriska avgifter. I varje fall är det tydligt, att ett dylikt avvägande legat till grund för bestämmandet av tilläggspensionens belopp för pensionsstagare, som äga rätt till grundpension enligt lagen om folkpensionering. För dessa utgår nämligen tilläggspensionen med ett femtio kronor lägre årligt belopp än för pensionstagare, vilkas rätt till pension för erlagda pensionsavgifter regleras av bestämmelserna i den före år 1937 gällande lagen om allmän pensionsförsäkring. Vid folkpensioneringslagens tillkomst motiverades denna skillnad i pensionsbeloppen uttryckligen med att grundpensionerna enligt den nya lagen regelmässigt komme att bli avsevärt högre än den äldre lagens avgiftspensioner. Det blir sålunda nödvändigt att vid pensionsförhöjningens avvägande medräkna åtminstone en del av grundpensionen. På grund härav synas knappast några starkare invändningar kunna göras mot den ur praktisk synpunkt synnerligen önskvärda förenklingen, att dyrtidstillägget generellt bestämmes skola utgå i förhållande till hela folkpensionens belopp.

Vad angår storleken av pensionsförhöjningen yttrar pensionsstyrelsen följande:

Styrelsen har funnit lämpligast att såsom grund för bestämmande av tilläggets storlek taga den stegring av levnadskostnaderna, som kan beräknas ha inträtt efter stormaktskrigets utbrott på hösten 1939. Levnadskostnadernas storlek beräknas kvartalsvis av socialstyrelsen enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare föreskrifter. På grundval av denna beräkning fastställer Kungl. Maj:t ett procenttal, som anger levnadskostnadernas förhållande till 1935 års genomsnittliga levnadskostnadsnivå (levnadskostnadstalet). Levnadskostnadstalet var den 1 juli 1939 108 och den 1 oktober samma år 109 samt har under år 1940 fastställts till den 1 januari 114, den 1 april 119, den 1 juli 124 och den 1 oktober 126. Höjningen av levnadskostnadstalet från 108 till 126 under tiden 1 juli 1939—1 oktober 1940 innebär att levnadskostnaderna under denna tid stegrats med $16\frac{2}{3}$ procent. Att märka är emellertid att levnadskostnadstalet fastställles med hänsyn till en hushållsbudget för familj om man, hustru och två barn, åtnjutande en viss realinkomst, som beräknas med utgångspunkt från en årsinkomst av omkring 3,500 kronor år 1935. Lägges i stället en understödstagares normalbudget till grund för indexberäkningen, vilket förfarande för visst ändamål beagnas av Stockholms stads statistiska kontor, synes enligt av kontoret lämnade upplysningar levnadskostnadsstegringen under nyss angivna tid ha varit något större.

Med hänsyn till den levnadskostnadsstegring, som ägt rum från och med tredje kvartalet 1939, synes för innehavare av tilläggspension eller invalidunderstöd en lämplig förhöjning kunna vinnas genom två extra månadsutbetalningar årligen.

I fråga om fördelningen av kostnaderna för ett dyrtidstillägg framhåller pensionsstyrelsen, att de principiellt syntes böra fördelas efter samma grunder, som nu gällde för bidrag till den förmån, varå tillägg skulle utgå. Sålunda borde den på grund- och avgiftspensioner belöpande andelen av ett dyrtidstillägg å tilläggspensionärernas folkpensioner i sin helhet bekostas av staten, medan den på tilläggspensionerna belöpande

andelen av ett dyrtidstillägg å folkpension ävensom å invalidunderstöd borde fördelas mellan kommuner, landsting (endast i fråga om vissa tilläggs-pensioner och invalidunderstöd) och staten efter nu för ifrågavarande för-måner gällande grunder.

Att vid fördelningen av kostnaderna för dyrtidstilläggen särskilt fördela det till varje enskild pensionstagare utbetalade dyrtidstillägget skulle emel- lertid bliva en mycket omfattande arbetsuppgift och vore enligt pensions- styrelsens mening ej heller erforderligt. Beräkningen av kommunernas och landstingens andelar i de totala kostnaderna borde nämligen med tillfreds- ställande noggrannhet kunna tillgå på sådant sätt, att deras andelar för ett år i de inalles utanordnade tilläggs-pensionerna och invalidunderstöden ökades med en tolfedel för varje gång under året ett extra månadsbelopp utbetalats som dyrtidstillägg.

Beträffande dyrtidstillägg å barnbidrag framhåller pensions- styrelsen, att, då dessa bidrag i likhet med tilläggs-pensioner och invalidun- derstöd utginge efter behovsprövning, man icke syntes kunna undgå att i samband med en dyrtidsförhöjning av pensionsförmånerna vidtagna åtgär- der för en efter levnadskostnadsstegringen avpassad förbättring av de barns villkor, för vilka barnbidrag utginge. Då styrelsen emellertid icke hade möj- lighet att överblicka i vad mån kompensation för denna stegring i annan ordning redan lämnats eller komme att lämnas, ansåge sig styrelsen icke kunna närmare ingå på frågan huruvida barnbidragen borde höjas i samma proportion som tilläggs-pensionärernas folkpensioner och invalidunderstöden eller om tilläventyrs en mindre höjning kunde finnas skäligen, exempelvis med ett månadsbelopp om året. Dyrtidstillägg å barnbidrag borde enligt styrelsens åsikt fördelas mellan kommun och staten efter de grunder, som redan nu gällde.

I förevarande sammanhang må anföras, att stegringen av levnadskostna- derna fortsatt under sista kvartalet 1940 och att levnadskostnadstalet den 1 januari 1941 var 130.

Yttranden över pensionsstyrelsens utredning m. m.

Från socialstyrelsen, statskontoret, generalpoststyrelsen, socialvårdskom- mittén, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och svenska landstingsförbundet hava yttranden inhämtats över pensionsstyrel- sens utredning ävensom över ett i nära anslutning därtill inom socialdepar- tementet upprättat utkast till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd. Utkastet innehöll däremot ej bestämmelser om dyrtidstill- lägg å barnbidrag.

I yttrandena vitsordas, att behov av förbättring av folkpen- sioner och invalidunderstöd med hänsyn till rådande förhållan- den föreligger.

Den av pensionsstyrelsen föreslagna metoden för dyrtidskom- penseringen — förhöjning i förhållande till storleken av utgående för- måner — tillstyrkes.

En avvikande ståndpunkt i fråga om metoden för dyrtidskompenseringen intager endast *styrelsen för svenska landskommunernas förbund*, som efter att hava erinrat om att dyrtidstilläggen komma att utgå med olika belopp inom olika dyrortsgrupper anför:

Det torde emellertid kunna ifrågasättas, om en sådan anordning skulle komma att leda till ett rättvist resultat. Såvitt styrelsen kan finna, kan nämligen den av nuvarande krisläge betingade stegringen av levnadskostnaderna icke graderas efter de dyrortsgrupper, vilka angivas i lagen om folkpensionering. Levnadskostnadsökningen torde nämligen — i viss mån på grund av prisreglerande åtgärder från statsmakternas sida — icke stå i direkt proportion till levnadskostnadernas nivå inom de olika dyrortsgrupperna under tiden före krisen, utan torde i stort sett till beloppet vara lika stor inom samtliga ifrågavarande grupper.

Med hänsyn till vad sålunda anförts borde enligt styrelsens mening tagas under överbägande, huruvida icke de ifrågasatta dyrtidstilläggen kunde bestämmas utan anknytning till graderingen av tilläggspension enligt gällande bestämmelser i pensionslagen.

Vad angår storleken av förhöjningen — motsvarande två månadsutbetalningar — framställes icke någon erinran.

Beträffande innehållet i övrigt i de avgivna yttrandena får utskottet hänvisa till sid. 17—21 i propositionen.

Anslagen till bidrag till folkpensioner m. m.

I skrivelser den 31 augusti 1940 har pensionsstyrelsen, som därvid utgått från nu gällande beräkningsgrunder, hemställt, att för budgetåret 1941/42 anslaget till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. måtte uppskattas till 135,000,000 kronor, anslaget till barnbidrag till 12,000,000 kronor och anslaget till ersättning till postverket för pensionsutbetalningar till 980,000 kronor. I detta hänseende får utskottet hänvisa till sid. 21—24 i propositionen.

I sin ovannämnda skrivelse den 28 november 1940 har pensionsstyrelsen beräknat kostnaden för staten för månadsutbetalningen under budgetåret 1940/41 av dyrtidstilläggen å folkpensioner och invalidunderstöd till 10.3 miljoner kronor samt för varje extra månadsutbetalning under budgetåret 1941/42 av samma tillägg till 10.5 miljoner kronor. Enligt styrelsens uppskattning uppgå motsvarande belopp i fråga om barnbidrag till 950,000 resp. 1 miljon kronor. Angående styrelsens ifrågavarande beräkningar hänvisas till sid. 12—14 i propositionen.

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 40, 41 och 43) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1941/42 såsom förslagsanslag beräkna *dels* till Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. 145,000,000 kronor, *dels* till Barnbidrag 13,000,000 kronor, *dels ock* till Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar 1,050,000 kronor.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anfört bl. a. följande:

Den prisstegring, som inträtt under kriget, medför särskilt svåra verkningar för de stora grupper av vårt lands befolkning, som för sitt livsuppehälle hava att lita till folkpensioner eller invalidunderstöd. Dessa understöd äro, på sätt framgår av den statistiska utredning, som socialvårdskommittén verkställt, i och för sig synnerligen knappt utmätta. Enligt min mening föreligger därför särskild anledning för statsmakterna att tillse, att ifrågakvarande pensioner och understöd icke på grund av de ändrade förhållandena mista avsevärd del av sitt värde. Med hänsyn härtill anser jag, att ett skäligen tillägg bör utgå på pensionerna och understöden för kompensation av levnadskostnadsstegringen. Någon invändning häremot har ej gjorts i de i ärendet avgivna yttrandena.

Olika utvägar äro tänkbara för att bereda en sådan kompensation. Pensionsstyrelsen har stannat för att föreslå en allmän, av särskild behovsprövning ej betingad förhöjning av utgående förmåner med belopp, som stå i visst förhållande till förmånernas storlek. Mot ett anlitande av denna utväg hava invändningar framställts endast i ett yttrande, nämligen av styrelsen för svenska landskommunernas förbund. Då den av pensionsstyrelsen föreslagna utvägen, med hänsyn till föreliggande omständigheter, synes mig mest rättvis och i övrigt lämplig, anser jag pensionsstyrelsens förslag böra läggas till grund för åtgärder i ärendet.

Såsom pensionsstyrelsen anfört, synas dyrtidstillägg böra utgå, förutom å invalidunderstöd, endast å pensioner, som äro förenade med tilläggspension. Dyrtidstilläggen torde emellertid av skäl, för vilka pensionsstyrelsen närmare redogjort, böra sättas i relation icke enbart till tilläggspensionen utan i princip till pensionen i dess helhet, således även till den däri ingående pensionen för erlagda obligatoriska pensionsavgifter. Däremot synes tillägg icke böra utgå, i den mån pensionen grundar sig på avgifter, som erlagts till pensionsstyrelsens frivilliga försäkring. Något tillägg torde ej heller böra utgå å kommunal förhöjning av tilläggspensionen jämlikt 6 § 3 mom. lagen om folkpensionering.

Levnadskostnaderna hava enligt socialstyrelsens indexberäkningar under tiden den 1 juli 1939—den 1 oktober 1940 stegrats med $16\frac{2}{3}$ procent. Då det av tekniska skäl lärer vara nödvändigt att ordna utbetalningarna av dyrtidstilläggen så, att de kunna samordnas med månadsutbetalningar av folkpensioner eller invalidunderstöd, synes man för närvarande få nöja sig med att fastställa ett sådant antal månadsutbetalningar av dyrtidstillägg, att utbetalningarnas slutsumma något så när motsvarar levnadskostnadsstegringen. Från denna utgångspunkt har pensionsstyrelsen ansett två månadsutbetalningar böra väljas; varje sådan utbetalning motsvarar ju $8\frac{1}{3}$ procent av årsbeloppet, d. v. s. tillhoppa $16\frac{2}{3}$ procent. Pensionsstyrelsens förslag härutinnan har icke mött gensaga i yttrandena. Då man för närvarande har att utgå från den konstaterade prisstegringen och alltså icke kan taga hänsyn till risken av en fortsatt uppgång i levnadskostnaderna, torde pensionsstyrelsens förslag i denna del böra godtagas. Bestämmelserna i ämnet synes för närvarande lämpligen kunna fastställas att gälla för innevarande kalenderår.

Enahanda skäl, som tala för att dyrtidstillägg bör utgå å folkpensioner och invalidunderstöd, förefinnas även i fråga om barnbidragen. Då till-

räcklig kompensation för prisstegringen å olika varuslag icke kan förväntas bli i annan ordning lämnad åt dem, som åtnjuta barnbidrag, finner jag ett dyrtidstillägg av en sjättedel eller $16\frac{2}{3}$ procent av barnbidragens årsbelopp skäligt. Dyrtidstillägg synes ej heller böra utgå å kommunal förhöjning av barnbidraget.

Erforderliga bestämmelser rörande dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag torde böra upptagas i en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag. Förslag till lag i ämnet har upprättats inom socialdepartementet.

I 1 § första stycket hava upptagits de förut omnämnda grundläggande stadgandena, att dyrtidstillägg skall utgå under år 1941 till den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd eller barnbidrag samt att tillägget skall motsvara en sjättedel av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för året. I detta stycke har därjämte intagits den av praktiska skäl föranledda bestämmelsen, att dyrtidstillägg dock icke skall utgå å pension, understöd eller bidrag, som icke uppgår till 12 kronor om året.

Andra stycket i 1 § inledes med en föreskrift, att dyrtidstillägg skall utbetalas halvårsvis å den tid och i den ordning Konungen bestämmer. Pensionsstyrelsens förslag om utbetalning av dyrtidstillägg samtidigt med månadsutbetalning av folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, vilket lär vara den mest praktiska och lämpliga utvägen härutinnan, synes mig böra godtagas. De tekniska anordningar, som äro erforderliga för genomförandet därav, hava förberetts av pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen. Såsom tidpunkt för utbetalning av dyrtidstillägg har pensionsstyrelsen föreslagit maj och november. Med hänsyn till de ekonomiska påfrestningar, som under innevarande vinter otvivelaktigt komma att uppstå, finner jag — i likhet med vad i några yttranden framhållits — det angeläget, att den första utbetalningen verkställs så snart som möjligt. Enär förberedande åtgärder för snar utbetalning redan verkställts, torde det, enligt vad jag inhämtat från pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen, icke av tekniska skäl möta något hinder att vidtaga den första utbetalningen redan i februari månad. Den andra utbetalningen synes, såsom pensionsstyrelsen föreslagit, lämpligen kunna verkställas i november. Föreskrifter om tidpunkten för utbetalningarna samt erforderliga detaljbestämmelser rörande den ordning, i vilken utbetalningarna skola verkställas, torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

I 1 § andra stycket hava upptagits jämväl några av praktiska skäl föranledda särbestämmelser.

Kostnaderna för staten för dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag under år 1941 hava av pensionsstyrelsen beräknats uppgå till, beträffande folkpensioner och invalidunderstöd 10,300,000 kronor för första halvåret och 10,500,000 kronor för andra halvåret samt i fråga om barnbidrag 950,000 kronor för första halvåret och 1,000,000 kronor för andra halvåret. Dessa kostnader synas lämpligen böra bestridas från de å riksstaten upptagna anslagen till förutnämnda ändamål. Såvitt angår bestridandet av kostnaderna under första halvåret 1941 torde riksdagens medgivande böra inhämtas, att för budgetåret 1940/41 beviljade förslagsanslag skola få tagas i anspråk därför. Kostnaderna för andra halvåret 1941 synas däremot, såsom i årets statsverksproposition förutsatts, böra belasta de för budgetåret 1941/42 beräknade förslagsanslagen.

Vad först angår anslaget till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. skulle detta med tillämpning av

hittillsvarande grunder enligt pensionsstyrelsens beräkningar upptagas till 135,000,000 kronor. Med hänsyn till belastningssiffrorna under en följd av år anser jag emellertid det av pensionsstyrelsen beräknade beloppet alltför högt, varför en nedsättning därav synes kunna ske. En viss reducering av det av styrelsen för kostnader för dyrtidstillägg uppskattade beloppet torde ävenledes kunna vidtagas. Å andra sidan förefaller det emellertid sannolikt, att nu ifrågavarande anslag kan komma att belastas med kostnader för dyrtidstillägg under första halvåret 1942. Med anledning av vad sålunda anförts synes anslaget för nästa budgetår böra upptagas till 145,000,000 kronor. Beträffande därefter anslaget till barnbidrag synas mig de senaste årens erfarenheter hava givit vid handen, att utgifterna för ifrågavarande ändamål av 1934 års barnpensioneringssakkunniga uppskattats alltför högt. Anledning torde därför icke föreligga att numera vid anslagsberäkningen följa de sakkunnigas kalkyler. I vad mån en försämring av konjunkturerna kan komma att påverka medelsbehovet låter sig för närvarande icke närmare bedöma. Ehuru de av pensionsstyrelsen beräknade beloppen torde vara för höga, synes av liknande skäl, som anförts beträffande anslaget till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m., anslaget till barnbidrag för nästa budgetår böra upptagas till summan av de av pensionsstyrelsen föreslagna beloppen — 12,000,000 och 1,000,000 kronor — eller 13,000,000 kronor. Vad slutligen angår anslaget till ersättning till postverket för pensionsutbetalningar synes mig den ifrågasatta höjningen av ersättningen från 15 till 17 öre per pensionsutbetalning skälig, varför jag förordar, att densamma kommer till stånd. Ej heller har jag något att erinra mot de verkställda kalkylerna rörande antalet utbetalningar av här avsedda slag. Med hänsyn härtill borde anslaget beräknas till 980,000 kronor. Från nu ifrågavarande anslag torde emellertid vidare böra utgå ersättning till postverket dels för handhavandet av utbetalningar av dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd under kalenderåret 1941, vilken ersättning av generalpoststyrelsen beräknats till (2 × 63,000) 126,000 kronor, dels ock för vissa engångskostnader, av styrelsen uppskattade till omkring 22,000 kronor. Hela anslaget synes mig därför böra för nästa budgetår upptagas med ett avrundat belopp av 1,100,000 kronor.

De genom förevarande proposition framlagda förslagen avse att möjliggöra en anpassning av folkpensioner, vari ingår tilläggs pension, ävensom av invalidunderstöd och barnbidrag efter de ökade levnadskostnader, som blivit en följd av det nu rådande krisläget. I likhet med departementschefen anser utskottet det vara en betydelsefull samhällsangelägenhet att tillse att de ifrågavarande understöden icke på grund av de ändrade förhållandena mista en avsevärd del av sitt värde.

Utskottet.

Såsom av pensionsstyrelsens utredning framgår äro olika utvägar tänkbara för att i förevarande hänseende bereda en skälig dyrtidskompensation. I propositionen föreslås, att compensationen skall givas formen av en allmän av särskild behovsprövning ej betingad höjning av förmånerna med en sjättedel. I motionen II: 42 hemställs, att dyrtidstillägget i stället måtte utgå med vissa fasta belopp utan hänsynstagande till indelning i ortsgrupper och, såvitt angår folkpensionärerna, tilläggs pensionens storlek. Den i motionen föreslagna utvägen är enligt utskottets mening förenad med åtskilliga olägenheter. Sålunda skulle vid bifall till det i motionen framställda yrkandet —

förutom högst väsentligt ökade kostnader för statsverket — till följd av de tekniska svårigheter, som äro förenade med det i motionen föreslagna tillvägagångssättet, tidpunkten för den första utbetalningen av dyrtidstilläggen avsevärt framflyttas. Kungl. Maj:ts förslag möjliggör däremot, enligt vad departementschefen uttalat, att den första utbetalningen kan äga rum redan under februari månad. Jämväl i övrigt innefattar det i propositionen framlagda förslaget åtskilliga fördelar i förhållande till vad i motionen förordats. Utskottet finner sig med hänsyn härtill böra förorda bifall till propositionen i denna del och kan sålunda icke tillstyrka det i motionen framställda yrkandet.

I motionerna I: 107 och II: 111 hemställas, bland annat, att riksdagen ville blott såsom en tillfällighetsåtgärd godtaga de i propositionen föreslagna grunderna för beräkningen av dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. samt att riksdagen — under förutsättning att levnadskostnadernas stegring gör dyrtidstillägg i fortsättningen ofrånkomliga — ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om ny utredning »i syfte att tilläggen närmare ansluta sig till de faktiska levnadskostnadsstegringarna å olika dyrorter än som i propositionen föreslås». I motionerna I: 174 och II: 231 har framställts yrkande av innehåll, att den första utbetalningen av dyrtidstillägg skall äga rum i enlighet med vad som föreslås i propositionen under det att den andra utbetalningen skall ske efter likformiga grunder utan dyrortsgradering.

Enligt utskottets mening kunna vissa skäl anföras för den i motionerna framförda uppfattningen om den faktiska levnadskostnadsökningen inom olika dyrortsgrupper. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen (se sid. 7) avser emellertid socialvårdskommittén att till prövning upptaga spørsmålet om en med hänsyn till behovet mera ändamålsenlig avvägning av pensionerna. Därvid torde jämväl frågan om en lämplig anpassning av utgående dyrtidstillägg vid en bestående stegring av levnadskostnaderna bliva föremål för övervägande. Då socialvårdskommittén sålunda har sin uppmärksamhet riktad på hithörande spørsmål, har utskottet icke funnit påkallat att i anledning av motionerna förorda någon ändring i det föreliggande lagförslaget i denna del eller eljest föreslå riksdagen att göra någon framställning till Kungl. Maj:t.

Enligt det i propositionen framlagda förslaget skall dyrtidstillägget utgöra en sjättedel eller $16\frac{2}{3}$ procent av pensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets årsbelopp. Det ifrågavarande tillägget motsvarar den allmänna levnadskostnadsökning, som ägt rum under tiden från stormaktskrigets utbrott fram till den 1 oktober 1940. Utskottet finner emellertid sannolikt att — såsom även synes framgå av innehållet i pensionsstyrelsens till grund för propositionen liggande skrivelse — levnadskostnadsökningen för understödstagare under samma tid varit något större. Med hänsyn härtill och då levnadskostnaderna ytterligare stegrats under sista kvartalet år 1940 hade det enligt utskottets mening varit önskvärt, om dyrtidstillägget kunnat sättas något högre än enligt det i propositionen framlagda förslaget. Då emellertid det

statsfinansiella läget får anses påkalla särskild återhållsamhet i fråga om ökade statsutgifter samt nu ifrågavarande befolkningsgrupper genom Kungl. Maj:ts förslag i allt fall huvudsakligen tillgodoses för den inträdda ökningen av levnadskostnaderna, finner sig utskottet böra biträda propositionen i denna del. Utskottet kan alltså icke ansluta sig till de i motionerna I: 106 och 158 samt II: 72 framställda yrkandena om högre dyrtidstillägg.

Den förbättring i understödstagarnas ställning, som avvägras genom det nu föreslagna dyrtidstillägget, är helt föranledd av den inträdda ökningen av levnadskostnaderna. Med hänsyn härtill torde enligt utskottets mening dyrtidstillägget i regel icke — såsom befaras i motionerna I: 106 och II: 72 — komma att föranleda minskning av sådana understöd, som utgå i form av fattigvård eller kommunala pensionstillägg.

Rörande fördelningen av kostnaderna för dyrtidstilläggen innehåller det framlagda lagförslaget ett stadgande, som i allt väsentligt i sak överensstämmer med nu gällande grunder för fördelning av de förmåner, varå tillägg utgå. Då förslaget i denna del sålunda får anses överensstämma med vad som härutinnan yrkats i motionerna I: 107 och II: 111, finner utskottet motionerna i denna del icke föranleda ytterligare uttalande från utskottets sida.

Enligt 3 § i lagförslaget skola bestämmelserna i lagarna om folkpensionering och om barnbidrag, där ej annat följer av förslaget 1 och 2 §§, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägg. I detta sammanhang vill utskottet erinra om stadgandena i 11 § lagen om folkpensionering samt de däremot svarande bestämmelserna i 11 och 12 §§ lagen om barnbidrag. Enligt förenämnda paragraf i folkpensioneringslagen berättigas bland annat kommun, som efter ansökan om folkpension förskottat pension till sökanden, att uppbära det först till betalning förfallande pensionsbeloppet, i vad det hänför sig till tid för vilken förskott utgivits, och därav tillgodogöra sig förskottet. Därest det nu föreliggande förslaget genomföres, torde kommuner i vissa fall komma att förskotta jämväl dyrtidstillägg, som kan anses belöpa å förskottad pension. Sådana fall kunna därvid inträffa att det först till betalning förfallande pensionsbeloppet blir för kommunen tillgängligt innan ännu dyrtidstillägg, som till en del belöper å tid, för vilken förskott meddelats, förfallit till betalning. Av praktiska skäl synes det enligt utskottets mening vara erforderligt att dyrtidstillägget i sådant fall i sin helhet utbetalas till pensionstagaren. Utskottet förutsätter, att nu berörda och därmed likartade spörsmål, vilka kunna uppkomma på grund av bestämmelserna i 11 § folkpensioneringslagen samt 11 och 12 §§ lagen om barnbidrag, närmare regleras genom de tillämpningsföreskrifter, som kunna meddelas enligt 3 § i lagförslaget.

Såvitt angår de i propositionen gjorda anslagsberäkningarna har utskottet icke funnit anledning till erinran. Icke heller i övrigt har propositionen föranlett någon erinran från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag måtte av riksdagen antagas;

2) att riksdagen måtte

dels medgiva, att det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för utbetalning för första halvåret 1941 av de i det föregående omförmälda dyrtidstilläggen å folkpensioner och invalidunderstöd,

dels medgiva, att det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget till *Barnbidrag* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för utbetalning för första halvåret 1941 av de i det föregående omförmälda dyrtidstilläggen å barnbidrag,

dels ock för budgetåret 1941/42 anvisa

a) till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.* ett förslagsanslag av kronor 145,000,000;

b) till *Barnbidrag* ett förslagsanslag av kronor 13,000,000;

c) till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* ett förslagsanslag av kronor 1,100,000.

3) att motionerna I: 106, I: 107, I: 158, I: 174, II: 42, II: 72, II: 111 och II: 231, i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet under 1) och 2) hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 januari 1941.

På sammansatt stats- och andra lagutskotts vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från statsutskottet: herrar *Strindlund, Asplund, Björkman, Torsten Ström, Eriksson* i Stockholm och fru *Alvén*; samt

från andra lagutskottet: herrar *Norman, Wistrand, Löfvander, Hage*, fru *Nordgren* och fröken *Hesselgren*.

Reservationer:

A) av herrar *Strindlund* och *Löfvander*, vilka ansett

dels att fjärde stycket i utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen (se sid. 7) avser socialvårdskommittén att till prövning upptaga spørsmålet om en med hänsyn till behovet mera ändamålsenlig avvägning av pensionerna. Då denna utredning kan förmodas komma att taga så lång tid i anspråk att förslag med anledning härav ej kan framkomma till nästa års riksdag, så anser utskottet att utredning beträffande grunderna för eventuellt fortsatt utgående dyrtidstillägg bör verkställas utan samband med ovan nämnda spørsmål och bör därvid syftas till att tilläggen må utgå utan dyrortsgruppering.»

dels ock att punkt 3) i utskottets hemställan bort utgå och att utskottet i stället bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 107 och II: 111 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t — under förutsättning att levnadskostnadernas stegring gör dyrtidstillägg i fortsättningen ofrånkomliga — ville föranstalta om utredning i syfte att tilläggen måtte utgå efter likformiga grunder utan dyrortsgruppering,

samt att motionerna I: 106, I: 107, I: 158, I: 174, II: 42, II: 72, II: 111 och II: 231, i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

B) av herr *Wistrand* i fråga om vissa delar av utskottets motivering.